

Bydgoszcz, 5 lutego 2018 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.3.8.2017.JK/JL/MT

**Pani
Małgorzata Badźmirowska
Kierownik PCPR
w Golubiu-Dobrzyniu**

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r. poz. 697 z późn.zm.) zwanej dalej ustawą oraz § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, ul. Doktora Jerzego Gerarda Koppa 1, 87-400 Golub Dobrzyń przeprowadzona została w dniach: 28, 30 listopada oraz 5, 7, 11 i 18 grudnia 2017 r. kontrola prawidłowości. Kontrola przeprowadzona została przez:

1. M.T. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującą zespołem inspektorów,
2. J.L. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
3. J.K. - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 661/2017 z dnia 9 listopada 2017 r.

w zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zatrudnienia pracowników realizujących zadania z ww. ustawy z wymaganymi kwalifikacjami.

Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2016 r. do 22 listopada 2017 r.

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę z panią Małgorzatą Badźmirowską - Kierownikiem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu - Dobrzyniu, panią ██████████ – specjalistą pracy z rodziną, panem ██████████ - koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, panią ██████████ - koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz analizę prowadzonej dokumentacji.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena

I. Uregulowania prawne dotyczące wyznaczania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie jako podmiotu realizującego zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu - Dobrzyniu (zwane dalej PCPR lub Centrum) działa na podstawie Statutu stanowiącego załącznik do Uchwały Nr XI/58/2015 Rady Powiatu Golubsko - Dobrzyńskiego z dnia 29 kwietnia 2015 r. Kierownikiem PCPR jest pani Małgorzata Badźmirowska, powołana Uchwałą Nr 37/23/03 z dnia 30 października 2003 r. do pełnienia funkcji kierowniczej.

Zarządzeniem Nr 11/2011 Starosty Golubsko-Dobrzyńskiego z dnia 24 października 2011 r. wyznaczono PCPR organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu.

Aktualnie obowiązujący Regulamin Organizacyjny przyjęty został Uchwałą Nr 64/163/2016 Zarządu Powiatu Golubsko–Dobrzyńskiego z dnia 8 września 2016 r. Określono w nim zasady funkcjonowania i szczegółową organizację Centrum.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w przypadku, gdy organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej. W powiecie golubsko-dobrzyńskim zespół taki powołano, a jego zadania zostały zawarte w § 12 Regulaminu Organizacyjnego. W dokumencie brak jednak zadań dla organizatora rodzinnej pieczy, zapisanych w art. 76 ust. 4 pkt 3a oraz 14a, wprowadzonych ustawą z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r. poz.1188), której przepisy weszły w życie z dniem 19 września 2014 r. tj. *zapewnienia badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także zapewniania koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.*

Starosta Golubsko–Dobrzyński z dniem 7 stycznia 2016 r. upoważnił panią Małgorzatę Badźmirowską - Kierownika Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do:

- wydawania decyzji w indywidualnych sprawach stanowiących zakres działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, wynikających z odrębnych ustaw i przepisów wykonawczych,
- prowadzenia rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
- wydawania opinii o kandydatach na rodziny zastępcze dla potrzeb sądu na podstawie analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz innych opinii związanych z funkcjonowaniem rodzin zastępczych na terenie powiatu golubsko–dobrzyńskiego.

Ponadto Starosta z dniem 11 stycznia 2012 r. upoważnił panią [REDAKTOWANE] do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach stanowiących zakres działania PCPR wynikających z odrębnych ustaw i przepisów wykonawczych.

II. Zatrudnienie w PCPR

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako Organizator rodzinnej pieczy zastępczej realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przy udziale zatrudnionych pracowników merytorycznych:

L.p	Nazwisko i imię	Stanowisko	Wykształcenie/ kwalifikacje
1.	XX	Kierownik PCPR	Wyższe magisterskie: pedagogika, praca socjalna i resocjalizacja Studia podyplomowe: organizacja pomocy społecznej, administracja i zarządzanie, oligofrenopedagogika
2.	XX	Specjalista pracy z rodziną	Wyższe magisterskie: pedagogika społeczna, praca socjalna. Studia podyplomowe: organizacja pomocy społecznej
3.	XX	Młodszy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Wyższe magisterskie: pedagogika opiekuńczo - wychowawcza
4.	XX	Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	Wyższe magisterskie: socjologia, praca socjalna

Na dzień kontroli organizator rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie golubsko-dobrzyńskim, zatrudniał 2 koordynatorów (1,5 etatu) oraz 1 specjalistę pracy z rodziną, wykonującego zadania koordynatora.

Szczegółowej analizie poddano kwalifikacje koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i ustalono spełnianie przez w/w pracowników wymogów zawartych w art. 78 oraz art. 79 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zatrudnieni przez Kierownika PCPR koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonują swoją pracę zgodnie z art. 79 ust. 2 ustawy w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy. „Zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności” zostały podpisane przez strony. Zawierają one wszystkie zadania wynikające z art. 76 ust. 3 ustawy.

III. Powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 182 ust. 5, w związku z ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu składał Zarządowi Powiatu coroczne sprawozdanie z działalności. Organizator natomiast zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 15 przedstawiał Staroście i Radzie Powiatu sprawozdanie z efektów pracy. Aktualne sprawozdania za 2016 rok zostały przyjęte Uchwałą Nr XLII/186/2017 Rady Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego z dnia 27 kwietnia 2017 r. i zawierają dane na temat rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz uwzględniają zestawienie potrzeb w zakresie pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 182 ust. 5 ustawy.

Uchwałą Rady Powiatu w Golubiu-Dobrzyniu Nr IX/47/2015 z dnia 29 września 2015 r. przyjęty został do realizacji na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017, zmieniony uchwałą Nr XXXI/138/2016 z dnia 29 września 2016 r. Zmiana wynikała ze zdiagnozowania potrzeb w zakresie zabezpieczenia miejsc w pieczy instytucjonalnej dla dzieci z niepełnosprawnością. Planowane jest na terenie powiatu utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego, co zostało uwzględnione w Programie.

Powiatowy Program zawiera charakterystykę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych, o którym mowa w art. 180 ust. 1 ustawy. Został w nim wytyczony cel główny, cele szczegółowe, a także opis realizacji celów. Zawiera wnioski z analizy pieczy zastępczej w powiecie w latach 2012-2014. Przyjęty dokument nie zawiera jednak odniesienia do poprzedniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, realizowanego w latach 2012-2014 w zakresie osiągnięcia spodziewanych rezultatów.

IV. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

- **Rodzinną pieczą zastępczą.**

Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. W myśl ww. artykułu ust. 5, do prowadzenia tego rejestru starosta może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie. W powiecie golubsko-dobrzyńskim, na podstawie załączonego już Upoważnienia Starosty, Kierownik PCPR prowadził taki rejestr, zawierający dane wymienione w ustawie, dotyczące osób z terenu powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W dokumencie umieszczono imiennie opisane tabele, a informacje w rubrykach aktualizowano na bieżąco dla rodzin nowopowstałych i co najmniej raz na dwa lata dla rodzin funkcjonujących. Zbiór przekazywano do Sądu Rejonowego w Golubiu-Dobrzyniu.

Po analizie przedstawionego Rejestru inspektorzy stwierdzili, że dane dotyczące prowadzących Rodzinne Domy Dziecka (dalej zwane RDD lub Domy) sporządzone zostały wyłącznie dla kobiet sprawujących pieczę, mimo, że środowiska stanowią małżeństwa. Zauważono również, że w karcie rodziny niezawodowej państwa X., w rubryce zawód wpisano „brak danych” i nie dokończono tabeli dla pana XX. Kontrola treści zapisów ujawniła natomiast, że w Rejestrze brak jest informacji, wymaganych art. 46 ust. 1 pkt 11 ustawy. W rubryce „Dane o stanie zdrowia”, która mogłaby świadczyć o częściowym wypełnianiu przywołanego wcześniej zapisu, wpisano tylko np., że osoba jest zdrowa, nie choruje przewlekłe lub „brak przeciwwskazań zdrowotnych” albo lekarskich.

Uwagi w powyższym zakresie przekazano Kierownikowi PCPR w rozmowie podsumowującej.

Dane wrażliwe zawarte w Rejestrze zgłoszono do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

Zespół inspektorów kontrolujący w powiecie realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny został poinformowany, że w 2016 r. Powiat Golubsko-Dobrzyński podpisał 10 porozumień dotyczących zwrotu kosztów pobytu dzieci, pochodzących z innych powiatów, a przebywających w rodzinach zastępczych na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego. W 2017 r. podpisano 6 takich dokumentów. Z kolei w roku 2016 - 16 dzieci pochodzących z terenu powiatu golubsko-dobrzyńskiego przebywało na terenie innych powiatów, a w 2017 r. było ich 13 i w tej sprawie podpisano 6 porozumień. Na terenie powiatu w latach 2016 i 2017 do okresu kontroli na bieżąco realizowano orzeczenia sądów o umieszczeniu dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Na dzień 1 stycznia 2016 r. w powiecie golubsko-dobrzyńskim funkcjonowały 4 zawodowe rodziny zastępcze dla 18 dzieci, w tym 1 rodzina pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego dla 1 dziecka. Opiekę nad 23 dziećmi sprawowało 18 rodzin niezawodowych, a 43 dziećmi przebywało pod opieką 36 rodzin spokrewnionych. Nie działał rodzinny dom dziecka, nie było rodzin specjalistycznych. Na dzień 22 listopada 2017 r. funkcjonowały 2 rodziny zastępcze zawodowe, zapewniające opiekę nad 4 dziećmi, w tym 1 rodzina zawodowa pełniła funkcję pogotowia rodzinnego, opiekując się 2 dziećmi. Z przekształcenia zawodowych rodzin zastępczych powstały 2 RDD, które opiekowały się 10 dziećmi. W tym czasie, na terenie powiatu 16 rodzin niezawodowych miało pod opieką 20 dziećmi, a 26 rodzin spokrewnionych – 35 dziećmi. Nie było rodzin specjalistycznych. Dane statystyczne na temat zapewnienia dzieciom

pieczy w rodzinach zastępczych na terenie powiatu przedstawiła Kierownik PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień.

Kontrolujący poddali wycinkowemu sprawdzeniu i analizie dokumentację prowadzoną dla 9 rodzin spokrewnionych, 10 rodzin niezawodowych, 2 rodzin zastępczych zawodowych i 2 RDD, aktualnie funkcjonujących na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Stwierdzono, że rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe na terenie powiatu tworzono najczęściej na podstawie Postanowienia sądu o umieszczeniu w nich dziecka. Po otrzymaniu Postanowienia PCPR uzupełniało dokumentację o Wniosek rodziny składany do sądu i weryfikowało osoby wyznaczone przez sąd do sprawowania funkcji rodziny zastępczej pod kątem spełniania przez nie warunków opisanych w art. 42 ust. 1-3 ustawy. W procesie kwalifikacji Centrum nie stosowało dodatkowych wewnętrznych procedur, opierając się wprost na ustawie o wspieraniu rodziny. Przedstawiona do kontroli dokumentacja w tym zakresie zawierała między innymi: Postanowienia sądów, wymienione wyżej Wnioski o ustanowienie rodziną zastępczą, przygotowane przez PCPR kwestionariusze tematycznego wywiadu w rodzinie, o których będzie mowa niżej, zaświadczenia lekarskie o stanie zdrowia osób kwalifikowanych, opinie psychologiczne o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a także opinie i informacje na temat rodziny z lokalnych instytucji terenowych.

W teczkach rodzin niezawodowych, a także kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej znajdowały informacje o niekaralności środowisk za umyślne przestępstwa oraz dokumenty potwierdzające uzyskiwanie przez nie dochodów.

Dokumentacja rodziny X., kandydującej do sprawowania opieki w formie rodziny zastępczej niezawodowej dla małoletniej XX., oraz niezawodowych rodzin zastępczych X., X. i X. zawierała Zaświadczenia Kwalifikacyjne, wydane przez PCPR w Golubiu-Dobrzyniu. Kontrolujący potwierdzili, że przy wydawaniu Zaświadczeń organizator poprawnie zrealizował procedurę, wyznaczoną art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny, a dokumenty były zgodne ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz.U. z 2011 r. Nr 272, poz. 1609).

W formie pisemnej Kierownik PCPR oświadczyła, że na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego 6 rodzin posiada zaświadczenia kwalifikacyjne, natomiast 4 spośród funkcjonujących rodzin nie ukończyły obowiązkowego szkolenia. Aktualnie brak ten jest uzupełniany.

Po analizie dostarczonych dokumentów kontrolujący stwierdzili, że w powiecie terminowo aktualizowano obowiązkowe badania lekarskie i opinie psychologiczne rodziców na temat ich motywacji i predyspozycji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej (art. 46 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny).

Uchybienia stwierdzono natomiast w realizacji przez PCPR zapisów art. 38a ww. ustawy, tj. w aktach nie znaleziono potwierdzeń przekazywania środowiskom zastępczym lub wcześniejszego posiadania przez te środowiska informacji i dokumentów wymienionych w przywołanym wyżej art. ustawy, a na temat braku diagnoz psychofizycznych dzieci, które przebywały w rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie golubsko-dobrzyńskim, Kierownik PCPR złożyła dodatkowe pisemne wyjaśnienia.

Kontrolujący zwrócili także uwagę, że w zbiorach dokumentów, mających potwierdzać spełnianie przez rodziny warunków z art. 42 ustawy, brak było informacji na temat władzy rodzicielskiej, wypełniania obowiązku alimentacyjnego i zdolności do czynności prawnych u znacznej większości kandydatów i rodziców zastępczych (np. rodziny spokrewnione: X., X., X., X., niezawodowe: X., X., X., X., X.). Zauważono również, iż kwestionariusz wywiadu,

o którym już była mowa wyżej, stanowiący narzędzie do lepszego poznania rodziny, nie zawsze był cały wypełniony, a zamieszczane w nim informacje były często krótkie, ogólne, tzw. hasłowe. Dodatkowo badania prowadzono na temat i przy udziale tylko jednego z małżonków, gdy środowisko stanowiło małżeństwo, chociaż pytania dotyczyły także cech i preferencji drugiego (str.7-11 „Kwestionariusza ...”).

W dokumentacji nie było także potwierdzeń wyrażania zgód przez rodziny zastępcze na umieszczenie w nich konkretnych dzieci, czego wymaga art. 36 ustawy o wspieraniu rodziny. Pisemne wyjaśnienia w tej sprawie złożyła Kierownik PCPR w Golubiu-Dobrzyniu.

Akta rodzin zastępczych zawodowych i RDD zawierały „Protokoły przyjęcia dziecka”, które podpisywał jeden z rodziców zastępczych, obejmujących opiekę nad wymienionym dzieckiem, i osoba, z którą dziecko przybyło. W ocenie kontrolujących jest to słuszna praktyka, ale poprzedzać ją musi zgoda rodziny na przyjęcie tego dziecka, wyrażona w sposób dający się zweryfikować.

Inspektorzy potwierdzili posiadanie przez organizatora pieczy na terenie powiatu pisemnej zgody zawodowej rodziny zastępczej pani D. na przyjęcie dziecka powyżej limitu z art. 53 ust. 1 ustawy. Na podstawie tego dokumentu nie mogli jednak stwierdzić, jakiego dziecka zgoda dotyczy i czy jest to związane z umieszczeniem w rodzinie zastępczej rodzeństwa, o czym mówi przywołany wyżej art. ust. 2 cyt. ustawy.

Analizując przypadek umieszczenia w RDD małoletniego XX., kontrolujący stwierdzili uchybienie, polegające na umieszczeniu dziecka ponad maksymalnie dopuszczalną liczbę dzieci określoną w art. 61 ust. 1 ustawy. W aktach jest pisemna zgoda jednej z osób prowadzących RDD na przyjęcie małoletniego, pozytywna opinia koordynatora, jednak działanie nie było spowodowane koniecznością umieszczenia rodzeństwa, a tylko taką sytuację przy umieszczaniu dziecka ponad wyznaczony limit dopuszcza ust. 2 przywołanego wyżej przepisu.

W czasie kontroli na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego funkcjonowały 2 zawodowe rodziny zastępcze, w tym 1 pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego. Umowy z rodzinami zostały podpisane przez Starostę Golubsko-Dobrzyńskiego i obowiązują od 1.01.2016 do 31.12.2019 roku, co jest zgodne z zapisem art. 54 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny. Zawierają one także wszystkie elementy, wymagane w ww. art. ust. 3 ustawy.

Kontrolujący potwierdzili, że rodzice zastępczy ukończyli wymagane szkolenia, dysponują aktualnymi zaświadczeniami lekarskimi i opiniami psychologicznymi.

W roku 2017 na wniosek 2 rodzin zastępczych zawodowych (rodzina X. i rodzina X.) Starosta Golubsko-Dobrzyński podpisał z nimi „Umowy o prowadzenie Rodzinnego Domu Dziecka”.

W „Umowach ...” znajdują się wszystkie elementy wymienione w art. 62 ustawy o wspieraniu rodziny, a prowadzący RDD posiadają niezbędne przygotowanie formalne, w tym badania lekarskie i opinie psychologiczne.

Przed podjęciem obowiązków prowadzących RDD, obie rodziny były zawodowymi rodzinami zastępczymi. Akta rodziny X. z okresu objętego kontrolą (tj. od 1.01.2016 r.), zawierały m.in. „Umowę zlecenie nr 5/2015 o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej”, która obowiązywała od 01.01.2016 r. do czasu powołania RDD. Kontrolujący zwrócili uwagę, że rodziną zastępczą w przywołanej wyżej Umowie określono wyłącznie Panią XX., podczas kiedy pozostawała ona w tym czasie w związku małżeńskim z Panem XX. Zgodnie z art. 41 ust. 3 ustawy rodzinę zastępczą zawodową tworzą małżonkowie, albo osoba niepozostająca w związku małżeńskim. W ocenie inspektorów, w omawianej sytuacji umowa winna być zawarta z obojgiem małżonków.

Bieżącą działalność zawodowych rodzin zastępczych i RDD organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego monitorował poprzez comiesięczne sprawozdania, jakie środowiska składały i do czego zobowiązywały się przy podpisywaniu umów o pełnienie funkcji.

Podczas kontroli ustalono, że w powiecie do 9.02.2017 roku obowiązywała Uchwała Nr 44/103/15 Zarządu Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego w sprawie zasad zatrudniania osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej zawodowej i rodzinie zastępczej niezawodowej. Na podstawie tego aktu i z zachowaniem przepisów art. 57 ust. 1a, 2 i 3 ustawy o wspieraniu rodziny, Starosta Golubsko-Dobrzyński podpisywał umowy o świadczenie takich usług.

Osoby zatrudniane przedstawiały co miesiąc pisemny wykaz prac, jakie wykonały oraz przedkładały w PCPR rachunek, stanowiący podstawę do wypłaty wynagrodzenia.

Aktualnie w sprawie zatrudniania osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w uprawnionych rodzinach i RDD, ze względu na zmianę sytuacji rodzin zastępczych i zmianę przepisów dotyczących wysokości stawki za 1 godzinę pracy w ramach umowy zlecenia, na terenie powiatu obowiązują zasady przyjęte Uchwałą Zarządu Powiatu nr 82/195/17.

W myśl art. 73 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, piecza zastępcza może być powierzona rodzinie pomocowej, która spełnia warunki z art. 74 i z którą starosta podpisze stosowną umowę, opisaną w art. 75 przywołanej wcześniej ustawy. Zgodnie z pisemnym oświadczeniem Kierownika PCPR, na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w okresie objętym kontrolą, sytuacja taka miała miejsce dwukrotnie.

Poza tym w dokumentacji zawodowej rodziny zastępczej Pani X. znajdowały się potwierdzenia, że krótkotrwałych powierzeń dzieci dokonywano po złożeniu oświadczenia przez rodzica zastępczego o przyczynach czasowej niemożności sprawowania opieki i wskazaniu osoby, która w czasie jego nieobecności będzie go zastępowała. PCPR o zmianach informowało Sąd w Golubiu-Dobrzyniu.

Po analizie przypadku z listopada 2016 roku kontrolujący zwrócili uwagę, że Pani X. w Oświadczeniu nie wymieniła ile i jakie dzieci pozostawia pod opieką swojej siostry, nie ma potwierdzenia wyrażenia zgody przez tę osobę na czasowe przejęcie obowiązków i nie ma informacji na temat, czy proponowane środowisko jest w stanie poprawnie wywiązać się z czekającego zadania.

Rodziny zastępcze zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka, na podstawie art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny, są obowiązani do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji m.in. przez udział w szkoleniach, a organizator pieczy zastępczej na terenie powiatu zgodnie z postanowieniem art. 76 ust. 4 pkt 5 ww. ustawy ma zapewnić takie szkolenia. O realizacji przytoczonego wyżej obowiązku na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2016 i 2017 kontrolujący przyjęli od Kierownika PCPR oświadczenie pisemne. Dodatkowo w dokumentacjach rodzin potwierdzili gromadzenie tematycznych Zaświadczeń i Certyfikatów.

W trakcie kontroli sprawdzono realizację zadań PCPR jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, a dotyczących dokonywania oceny rodzin zastępczych. Na podstawie analizy przedstawionej dokumentacji stwierdzono, że zgodnie z zapisem art. 132 ustawy o wspieraniu rodziny w trakcie oceny wartościowano predyspozycje i jakość wykonywanej pracy przez rodzinę. Oceny przeprowadzane były zgodnie z terminami, wyznaczonymi w art. 134 przywoływanej wcześniej ustawy i przekazywane były rodzinom wraz z pismem

przewodnim, informującym o uprawnieniu rodziny, wynikającym z art. 134 ust. 2a ustawy. Zwrócono jednak uwagę, że na przygotowanym druku nie zawsze organizator zaznaczał w konsultacji z kim dokonywał oceny, a przy podpisach pod dokumentem nie nazywano funkcji osób podpisujących, co uniemożliwiło jednoznaczne potwierdzenie realizacji art. 133 ww. ustawy, tzn. uznania, że oceny dokonywano w konsultacji co najmniej z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny, pracującym z rodziną biologiczną dziecka przebywającego w ocenianej rodzinie zastępczej.

- **Instytucjonalna forma pieczy zastępczej**

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego funkcjonowała Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza we Wielgim. Na temat danych statystycznych dotyczących liczby przebywających w niej dzieci, Kierownik PCPR w Golubiu-Dobrzyniu złożyła pisemne oświadczenie.

W roku 2016 poza terenem powiatu w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywała 1 dziewczynka, w roku 2017 były 2 dziewczynki (wszystkie porozumienia podpisano z powiatem brodnickim).

Kontrolujący poddali analizie także dokumentację dotyczącą dziecka, szczególnie Planu Pomocy Dziecku (zwane dalej planami, PPD) oraz ich modyfikacje dla m.in. małoletnich XX., XX., XX., XX., XX., XX., XX. W trakcie oceny badanego materiału stwierdzono w dokumentacji brak uwzględnienia informacji zawartych w opiniach szkolnych, orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i w opiniach wydanych przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne. Podczas analiz zauważono także, że dokonuje się wielu, często niepotrzebnie, „modyfikacji planu”, które stanowią swoistą diagnozę aktualnej sytuacji dziecka. W ocenie kontrolujących taki stan rzeczy powoduje, iż w momencie dokonania istotnych zmian dotyczących pracy z podopiecznym sporządzony plan przestaje być aktualny i winno się sporządzić nowy dokument, który odzwierciedli aktualną sytuację dziecka i wyznaczy nowe cele pracy z dzieckiem. Plan Pomocy Dziecku winien podlegać stałemu monitoringowi i powinny być w nim dokonywane zmiany stosowne do ujawniających się potrzeb oraz zmieniających się warunków, w jakich znajduje się dziecko.

W ocenie kontrolujących zadania określone w PPD zostały źle sformułowane, np. zadanie nr. I. Funkcjonowanie w rodzinie, w skład którego zalicza się: rozwój fizyczny i motoryczny, rozwój intelektualny, rozwój społeczny i emocjonalny dotyczy obszaru pracy z dzieckiem, a nie konkretnego zadania do realizacji. W rubryce cele oraz określenie ram czasowych znajduje się stwierdzenie faktu, bądź oczekiwany efekt pracy z dzieckiem, natomiast ewentualnie założone cele znajdują się w rubryce uwagi. Analizując PPD stwierdzono, iż w żadnym z badanych przypadków nie określono ram czasowych trwania planu. Treść PPD jest bardzo ogólna i powierzchowna, w opisie używa się ogólnikowych pojęć, co wskazywać może na brak indywidualnego podejścia do dziecka i w żaden sposób nie wskazuje na planowe działanie odnoszące się do pracy z konkretnym dzieckiem. Plany pomocy dziecku podpisane zostały przez koordynatora, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz asystenta rodziny biologicznej lub pracownika socjalnego, co sugeruje prawidłową realizację art. 77 ust. 3 pkt 2, w części stanowiącej, że do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy przygotowanie we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku. W przypadku rodzeństwa X. plany zostały natomiast podpisane przez pracownika socjalnego, w przypadku, gdy matka biologiczna była objęta wsparciem asystenta rodziny. Analizując dokumentację trudno jednak jednoznacznie stwierdzić, czy plany

pomocy dziecku zostały sporządzone w konsultacji jednocześnie z rodziną zastępczą, ponieważ w dokumencie brak jest jakiegokolwiek formy potwierdzenia udziału rodziny w tworzeniu PPD.

Zespół kontrolujący analizując realizację zapisu art. 131 ust. 1 ustalił, że PCPR w Golubiu-Dobrzyniu jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka w terminach określonych ustawą. Po dokonaniu oceny, przygotowuje dokument pt.: „*Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej*”, a następnie przekazuje go do właściwego sądu.

„*Ocena ...*” zawiera: dane dziecka umieszczonego w pieczy, dane osób pełniących funkcję rodziny zastępczej oraz w szczególności ustalenia w zakresie: aktualnej sytuacji dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedury adopcyjnej, oceny stanu zdrowia dziecka, wskazań dotyczących umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie np. przepisów o systemie oświaty, a także, zgodnie z art. 131 ust. 2 ustawy, zawiera opinię o zasadności dalszego pobytu w pieczy zastępczej. Na końcu dokumentu znajdują się podpisy osób dokonujących oceny sytuacji dziecka, jednak bez nazwy pełnionej funkcji, co znacząco utrudnia kontrolę prawidłowej realizacji zapisu art. 131 ust. 1 ustawy oraz weryfikację wymienionych w dokumencie osób, w konsultacji z którymi dokonano oceny.

Szczegółowa analiza ww. dokumentu wykazała systematyczne powielanie tych samych treści w obszarze „*analiza stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną*”. Ponadto treść zawarta w omawianym obszarze była nieadekwatna do omawianego tematu. Analizując dokument zespół kontrolujący nie był w stanie stwierdzić jakie metody pracy stosowane są w danym środowisku zastępczym oraz ocenić czy podejmowane działania są właściwe.

Zgodnie z art. 129 ustawy, oceny sytuacji dziecka dokonuje się m.in. w celu modyfikacji Planu Pomocy Dziecku. Można uznać, iż ustawodawca wyróżnił wymieniony element, gdyż służy on temu, aby prowadzone działania względem dziecka pozwalały osiągnąć jak najlepszy wynik. Uzyskanie zamierzonego rezultatu możliwe będzie wyłącznie wówczas, gdy realizacja PPD będzie stale monitorowana i dostosowana do zmieniających się warunków jego realizacji.

Mając na uwadze powyższe kontrolerzy badając zgromadzoną dokumentację ustalili, iż w dokumencie „*Ocena...*” znajduje się punkt nazwany „*modyfikacja planu pomocy dziecku*” lecz treść zawarta w ramach tego punktu jest nie spójna z poruszaną problematyką. Organizator opisuje w jednym zdaniu ogólną sytuację dziecka nie odnosząc się w żaden sposób do Planu Pomocy Dziecku. Brak jest informacji, o tym czy obecnie obowiązujący plan wymaga modyfikacji, a jeśli tak to w jakim zakresie.

Z posiedzeń zespołu odbytych konkretnego dnia PCPR sporządza protokół, zawierający nazwiska dziecka, dla których dokonano oceny oraz podpisy osób uczestniczących w ocenie wraz z miejscem pracy oraz zajmowanym stanowiskiem. Z dokumentu nie wynika natomiast, która z wymienionych osób brała udział w ocenie sytuacji konkretnego dziecka.

W badanej dokumentacji kontrolujący nie znaleźli także potwierdzeń realizacji przez PCPR art. 47 ust. 5 ustawy, który stanowi, że organizator informuje Sąd, co najmniej raz na 6 miesięcy, o całokształcie sytuacji osobistej dziecka oraz sytuacji rodziny biologicznej tego dziecka. W przekazywanych do Sądu ocenach (art. 131 ustawy) niekiedy znajdują się informacje dotyczące rodziny biologicznej, bardzo ogólne, jednak w ocenie kontrolujących informacje te są niewystarczające i świadczą o braku pełnej realizacji art. 47 ust. 5. Ponadto kontrolujący podczas podjętych czynności ustalili, iż dla pojedynczych rodzin na wnioski Sądu, który obliuguje PCPR do przekazywania opinii dotyczącej całokształtu aktualnej sytuacji dziecka, formułuje się dokument zawierający m.in. informację o rodzinie biologicznej, uzyskaną od rodziców zastępczych. Ponadto podkreślić należy, że opinia przekazana do sądu nie była sporządzana dla każdej rodziny.

Zgodnie z art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególności dokonując oceny sytuacji dziecka podmioty realizujące to zadanie zobowiązane są do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają. Jak wynika z oświadczenia złożonego przez Kierownika PCPR dzieci wysłuchiwane są nieformalnie. Należy jednak wskazać, iż w pojedynczych teczkach dzieci znajdował się dokument pt. „*Notatka służbowa- wysłuchanie dziecka art. 4a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*”. Nie miał on jednak związku z dokonywaną oceną sytuacji dziecka. Dokument ten wypełniany był przez koordynatora podczas wizyty w środowisku zastępczym, składał się z czterech pytań zankniętych i dotyczył m.in. umożliwienia kontaktu z rodzicami biologicznymi oraz wyrażenia chęci pozostania w rodzinie. W ocenie kontrolujących dokument powinien zawierać dodatkowo punkt uwagi, w przypadku przekazania przez dziecko istotnych informacji niezawartych w druku.

W toku podjętych czynności poddano analizie wypełnianie przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej obowiązku wynikającego z art. 47 ust. 7, tzn.: składania wniosku o wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania zarządzeń celem uregulowania sytuacji dziecka, gdy od jego umieszczenia w pieczy zastępczej upłynęło 18 miesięcy. Na podstawie badanej dokumentacji: XX., XX., XX., XX., XX. kontrolujący potwierdzili wywiązywanie się PCPR z zadania.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, wykonując zapis art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy, współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu oraz Diecezjalnym Ośrodkiem Adopcyjnym w Toruniu. W okresie objętym kontrolą, zgłoszenia do Ośrodka kierował Sąd i PCPR. W sytuacji zgłoszenia przez Sąd, Ośrodek Adopcyjny, działając na podstawie art. 164 ust. 2 pkt 1 ustawy, zwracał się pismem do PCPR o przekazanie posiadanej dokumentacji wskazanego dziecka. W przypadku dzieci, zgłoszonych przez PCPR w myśl art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy, do Ośrodka wraz ze zgłoszeniem przekazywano pełną dokumentację wymienioną w art. 139a ustawy. Ośrodek, po dokonaniu kwalifikacji do przysposobienia krajowego, przekazywał do Centrum dokument potwierdzający kwalifikację lub odmowę zakwalifikowania dziecka do przysposobienia, wydaną przez Komisję Kwalifikacyjną. Proces ten kontrolujący szczegółowo przeanalizowali na podstawie akt XX., XX., XX. oraz XX i jego przebieg ocenili pozytywnie.

Ilościowe dane na temat realizacji zadań wobec dzieci z uregulowaną sytuacją prawną przedstawiła w pisemnym wyjaśnieniu Kierownika PCPR p. Małgorzata Badźmirowska.

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie obowiązany do finansowania pobytu dziecka w pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii asystenta rodziny, a w przypadku, gdy rodzinie nie został przydzielony asystent rodziny - po zasięgnięciu opinii podmiotu organizującego pracę z rodziną, może dochodzić na rzecz dziecka przebywającego w pieczy zastępczej świadczeń alimentacyjnych. Kierownik jest obowiązany dochodzić świadczeń alimentacyjnych, w przypadku, gdy od umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej upłynął rok. Kierownik PCPR w Golubiu-Dobrzyniu, podejmuje działania w tym zakresie.

W 2016 r. skierowano 5 pozwów o alimenty dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, z czego w 2 przypadkach zasądzono alimenty, 2 powództwa oddalono oraz w 1 przypadku zawarto ugodę wskutek, której zasądzono alimenty w wysokości 100,00 zł. Centrum w 2017 roku skierowało 3 pozwy o ustalenie alimentów, z czego 3 powództwa zostały oddalone. Kierownik PCPR w Golubiu-Dobrzyniu dochodzi także świadczeń alimentacyjnych u dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W 2016 roku skierowano do sądu 4 pozwy o alimenty, z czego zasądzono je we wszystkich przypadkach. W 2017 r. Centrum skierowało 3 pozwy o alimenty, z czego zasądzono je w jednym przypadku, 3 sprawy są aktualnie w toku.

PCPR w Golubiu-Dobrzyniu praktykuje informowanie rodzin zastępczych o obowiązku podejmowania działań związanych z egzekwowaniem od rodziców biologicznych wpłat zasądzonych alimentów na rzecz podopiecznych i kieruje pisemne informacje o działaniach, jakie należy podjąć w tym zakresie. Ponadto w sytuacji, gdy rodzina zastępcza uchyla się od obowiązku, PCPR samo kieruje wnioskiem do komornika. Zespół kontrolujący ww. praktykę ocenił pozytywnie.

V. Tworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych.

PCPR w Golubiu-Dobrzyniu promuje ideę rodzicielstwa zastępczego, realizując zapis art. 180 pkt 4 ustawy. W latach 2016 i 2017 (a także we wcześniejszym okresie) Centrum zamieszczało tematyczne artykuły w lokalnej prasie i na stronach internetowych PCPR oraz Starostwa Powiatowego. Także w lokalnej telewizji kablowej ukazywały się reportaże zachęcające do tworzenia rodzin zastępczych, a 30.05.2016 r. zorganizowano obchody Dnia Rodzicielstwa Zastępczego. W ramach realizacji projektu „Rodzina w centrum” m.in. odbyło się spotkanie, na którym poruszano zagadnienia związane z rozwojem rodzinnych i instytucjonalnych form opieki zastępczej. Na dzień 01.12.2017 r. zaplanowano spotkanie z udziałem rodzin zastępczych, poświęcone tematowi aspektów psychologicznych dziecka w pieczy zastępczej.

VI. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez organizowanie specjalistycznego poradnictwa, pomocy wolontariuszy.

Realizując zadania z art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny, w roku 2016 i 2017 organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewniał rodzicom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka możliwość korzystania z porad. Rodziny zastępcze korzystały w 2017 roku z poradnictwa specjalistycznego w ramach projektu „Rodzina w Centrum”. Rodziny zastępcze miały możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, psychiatrycznego, prawnego oraz pedagogicznego. Ponadto dwie rodziny wzięły udział w mediacjach - łącznie 5 godzin. Szczegółowych informacji odnośnie liczby udzielonych porad w okresie objętym kontrolą udzieliła Kierownik Centrum w formie pisemnej.

VII. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz powoływanie centrów do obsługi placówek opiekuńczo- wychowawczych.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika PCPR, na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym oraz nie zostało powołane centrum administracyjne obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.

VIII. Działalność koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Dokumentacja prowadzona przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wskazuje, że jest prowadzona w sposób dość szczegółowy. Ustalono, że przed rozpoczęciem pracy z rodziną sporządzana jest karta rodziny zastępczej, zawierająca dane personalne rodziny, warunki mieszkaniowe, informacje o dzieciach umieszczonych w pieczy, potrzeby zgłaszane przez rodzinę, a także trudności związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej oraz obserwacje, uwagi, wnioski. Dla podopiecznego tworzone jest karta dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, zawierająca najważniejsze informacje o dziecku, tj. powód umieszczenia w pieczy, informacje o rodzinie biologicznej, kontaktach, stanie zdrowia, a także o funkcjonowaniu w środowisku. Z każdych odwiedzin sporządzana zostaje notatka służbowa, a dodatkowo dla każdej rodziny indywidualny harmonogram spotkań, rozmów i pracy z rodziną zastępczą, instytucjami, zawierający datę oraz opis kontaktu.

Prowadzona dokumentacja potwierdza częsty i regularny kontakt koordynatora z rodzinami zastępczymi.

Wejścia w środowisko odbywają się co średnio raz na 2 tygodnie. Wizyty są niezapowiedziane. Ponadto koordynator kontaktuje się z rodzinami zastępczymi telefonicznie, drogą elektroniczną, a także osobiście w siedzibie Centrum.

W każdym roku, w myśl z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator sporządza sprawozdanie z efektów pracy za miniony rok. Przedkłada je organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej. Aktualne sprawozdania zawierają opis najważniejszych działań wykonywanych przez koordynatorów. Dokumenty te nie zawierają daty sporządzenia.

Zatrudnieni koordynatorzy oraz specjalista pracy z rodziną wykonujący zadania koordynatora przed rozpoczęciem pracy otrzymali wykaz rodzin zastępczych objętych ich wsparciem. Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych. Z oświadczenia Kierownik PCPR wynika, że koordynator [REDAKTOR] sprawował opiekę nad 14 rodzinami, natomiast koordynator [REDAKTOR] nad 7 środowiskami. Zatrudniona specjalista pracy z rodziną, poza innymi obowiązkami sprawowała opiekę nad 28 rodzinami.

Analiza dokumentacji prowadzonej przez koordynatora potwierdza realizację zadania wynikającego z art. 77 ust. 1 ustawy, który stanowi, że rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w okresie objętym kontrolą, podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie (art. 77 ust. 5 ustawy). Brali udział m.in. w szkoleniu pt. „Procedura odebrania dziecka”, przeprowadzonym przez Ośrodek Psychoprofilaktyki Nowa Perspektywa, szkoleniu pt. „Plan pracy z rodziną i plan pomocy dziecku. Współpraca asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej – teoria i rzeczywistość”, a także z zakresu procedury „Niebieskiej Karty”. Ponadto koordynatorzy oświadczyli, że we własnym zakresie korzystają z portali internetowych, literatury fachowej, a także z poradnictwa psychologów, pedagogów, radców prawnych współpracujących z PCPR.

IX. Finansowanie świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych na jego terenie lub na terenie innego powiatu.

PCPR po otrzymaniu postanowienia sądu o utworzeniu rodziny zastępczej podejmowało działania mające na celu ich finansowe wsparcie. Zgodnie z art. 80 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny, Centrum udzielało rodzinom zastępczym świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka w wysokości 660 zł miesięcznie w rodzinie zastępczej spokrewnionej, a w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej lub niezawodowej oraz rodzinnym domu dziecka 1000 zł miesięcznie.

Ponadto na wniosek rodziny zastępczej, zgodnie z art. 88 ust. 1 ww. ustawy, PCPR przyznawało świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 81 i 83 ustawy. Zgodnie z obowiązującymi od 1 kwietnia 2016 r. przepisami znowelizowanej ustawy o wspieraniu rodziny, wprowadzonymi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, rodzinie zastępczej do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia przyznano dodatek w wysokości 500 zł miesięcznie, zwany „dodatkiem wychowawczym”.

PCPR w Golubiu-Dobrzyniu wypłaciło w 2016 r. dodatek wychowawczy na łączną kwotę 259 369,00 zł. Natomiast w 2017 r. dodatek wychowawczy wynosił 269 260,44 zł.

W 2016 r. na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego funkcjonowało 50 rodzin zastępczych, w których przebywało 77 dzieci (37 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 43 dzieci, 21 rodzin zastępczych niezawodowych dla 27 dzieci, 4 rodzina zawodowa dla 18 dzieci). Kwota wypłaconej pomocy pieniężnej dla tych rodzin wraz z jednorazowym świadczeniem pieniężnym na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka, dofinansowaniem do wypoczynku poza miejscem zamieszkania, pokryciem wydatków na zdarzenie losowe oraz dodatkiem na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego w 2016 r. wyniosła 762 434,69 zł.

Ponadto w 2016 r. sfinansowano pobyt 16 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na łączną kwotę 232 096,17 zł. Na utrzymanie 16 wychowanków pochodzących z innych powiatów, powiat golubsko-dobrzyński otrzymał zwrot w wysokości 131 033,48 zł.

Na dzień 15 listopada 2017 r. PCPR w Golubiu-Dobrzyniu udzielił pomocy finansowej 44 rodzinom zastępczym, w których przebywało 69 dzieci (30 rodzin zastępczych spokrewnionych dla 38 dzieci, 16 rodzin zastępczych niezawodowych dla 27 dzieci, 2 rodziny zawodowe dla 4 dzieci, 1 Rodzinny Dom Dziecka dla 10 dzieci). Kwota wypłacona tym rodzinom wynosiła 688 859,11 zł. W 2017 r. sfinansowano pobyt 13 wychowanków przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów, w wysokości 173 727,87 zł. Natomiast zwrot za 7 wychowanków z innych powiatów wniósł 83 084,71 zł.

W 2016 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego przebywało 4 dzieci z terenu innych powiatów, na które powiat otrzymał zwrot w wysokości 102 043,95 zł. W placówkach na terenie innych powiatów przebywało 2 wychowanków z powiatu brodnickiego, na które wydatkowano kwotę 95 205,82 zł.

Według stanu na dzień kontroli tj. 28 listopada 2017 r. w placówkach na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego przebywało 4 dzieci z innych powiatów (zwrot w kwocie 102 044,95 zł), na terenie innych powiatów przebywało 2 dzieci z terenu powiatu golubsko-dobrzyńskiego, na które wydatkowano kwotę 95 205,82 zł.

W 2017 r. PCPR w Golubiu-Dobrzyniu przyznawał dofinansowania do wypoczynku oraz dofinansowania kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych, pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem remontu, o których mowa w art. 83 ust. 1 ustawy.

X. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych, o których mowa w art. 180 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo – finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

W okresie poddanym kontroli PCPR w Golubiu-Dobrzyniu sporządzało z zachowaniem wymaganego terminu, sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za okres:

- od 1 stycznia do 30 czerwca 2016 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 27 lipca 2016 r.,
- od 1 lipca do 31 grudnia 2016 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 30 grudnia 2017 r.,
- od 1 stycznia do 30 czerwca 2017 r. - przekazane zostało do Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy w dniu 29 czerwca 2017 r.

XI. Ponoszenie odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz przekazywanie do BIG informacji, o których mowa w art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 194 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny, starosta przed umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej, po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu, w formie decyzji administracyjnej ustala wysokość opłaty rodziców biologicznych za pobyt ich dziecka w pieczy. Na podstawie art. 182 ust. 3 ustawy do wydawania decyzji w swoim imieniu może upoważnić kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Rada Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego, realizując zapis art. 194 ust. 2 przywoływanej wyżej ustawy, określiła w drodze Uchwały Nr XX/132/2012 z dnia 30 marca 2012 r., zmienionej Uchwałą Nr IX/49/2015 z dnia 26 marca 2015 r. szczegółowe warunki umorzenia w całości lub w części, łącznie z odsetkami, odroczenia terminu płatności, rozłożenia na raty lub odstępowania od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

W myśl przyjętej w ww. dokumencie procedury, działając z upoważnienia Starosty Golubsko-Dobrzyńskiego, Kierownik PCPR wydawała przedmiotowe Decyzje.

W okresie kontrolowanym, dla skutecznej realizacji zapisu art. 193 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. przekazywania przez starostę do biura informacji gospodarczej informacji na temat zaległości powstałych z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej, PCPR współpracowało z Wydziałem Finansowym Starostwa Powiatowego w Golubiu-Dobrzyniu.

Zespół kontrolujący ocenił działania powiatu w tym zakresie jako prawidłowe.

XII. Sprawowanie kontroli

Zarząd Powiatu, na podstawie art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi na terenie swojego powiatu. Z uzyskanych wyjaśnień przekazanych przez Kierownika PCPR wynika, że Zarząd Powiatu sprawuje bieżącą kontrolę nad Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, poprzez m.in.: składanie przez PCPR sprawozdań, zapotrzebowania na środki finansowe na pieczę, indywidualne spotkania rodzin ze Starostą, udział członków Zarządu w spotkaniach związanych z promocją rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto w dniu 6 lutego 2017 r. Kierownik PCPR wraz ze Starostą Golubsko-Dobrzyńskim odwiedzili rodziny zawodowe funkcjonujące na terenie powiatu. Notatka z wizyty została przedstawiona przez p. Kierownik.

XIII. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187 ust.1 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało rządowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy, w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”. Dotacja dla powiatu wyniosła 29 760,00 zł.

XIV. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w okresie od stycznia 2016 roku do dnia kontroli nie finansowało pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy tj. cudzoziemców mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej lub uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

XV. Osoby pełnoletnie w pieczy zastępczej.

Zarówno w rodzinnej jak i instytucjonalnej pieczy zastępczej, po spełnieniu ustawowych warunków, mogą przebywać i korzystać z pomocy osoby pełnoletnie. Na dzień 1 stycznia 2016 r. we wszystkich rodzinach zastępczych na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego było 19 takich osób, z kolei w placówkach opiekuńczo-wychowawczych nie przebywała żadna osoba pełnoletnia. Stan na dzień 22 listopada 2017 r. wyniósł: 20 osób w rodzinach i 2 osoby w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że aktualnie 14 rodzin zastępczych opiekuje się wyłącznie pełnoletnimi wychowankami. Na podstawie złożonych wyjaśnień ustalono, iż rodziny te nie są ujęte w rejestrze rodzin zastępczych przekazywanym do Sądu, środowiska te jednak są objęte opieką organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Praca z rodziną i pełnoletnim wychowankiem polega na monitorowaniu sytuacji przez specjalistę pracy z rodziną. PCPR w Golubiu-Dobrzyniu nie dokonuje oceny rodziny, w której przebywają wyłącznie pełnoletni wychowankowie, co w ocenie kontrolujących stanowi naruszenie przepisu art. 132 ustawy.

Zespół kontrolujących przeprowadził analizę dokumentacji pełnoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej. Działania PCPR w zakresie realizacji art. 37 ust. 2 ustawy oceniono pozytywnie. Poddają analizie dokumentacje osób pełnoletnich pozostających w pieczy zastępczej wskazać należy, iż PCPR zawiadamia w/w osoby o obowiązkach związanych z realizacją art. 145 ust. 2 ustawy. Podjęte działania wskazują na dobrą praktykę, pozwalającą na właściwą i terminową realizację zadań wskazanych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

XVI. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym oraz finansowanie pomocy.

PCPR w Golubiu-Dobrzyniu przyznawało pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, określoną w art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2016 r. na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 16 wychowanków wydatkowano kwotę 74 626,55 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 6 wychowanków w kwocie 29 566,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie skorzystało 6 osób w łącznej wysokości 10 400,00 zł.

Z kolei 2017 r. na pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki dla 18 wychowanków wydatkowano kwotę 59 955,68 zł. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie otrzymało 15 wychowanków w kwocie 74 322,00 zł, natomiast z pomocy na zagospodarowanie skorzystały 11 osób w łącznej wysokości 16 479,38 zł.

Zespół kontrolujący na podstawie analizy dokumentacji uznaje działania PCPR w zakresie udzielania pomocy osobom usamodzielnianym za właściwe.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z uchybieniami.¹

Stwierdzone uchybienia, wynikają z nieprawidłowej interpretacji obowiązujących przepisów prawa. Po zrealizowaniu poniżej podanych zaleceń, PCPR będzie wykonywać obowiązujące zadania w odpowiednim zakresie. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Kierownik PCPR – pani Małgorzata Badźmirowska.

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenia pokontrolne:

1. Wnioskować o wprowadzenie do Regulaminu Organizacyjnego zadań wynikających z art. 76 ust. 4 pkt 3a oraz 14a., tj. *zapewnienia badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, a także zapewniania koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji* – termin realizacji do końca lutego 2018 r.
2. Uzupełnić dane o osobach w Rejestrze z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i aktualny Rejestr przekazać Staroście w celu przesłania go do właściwego sądu, zgodnie z ust. 4 ww. art. i ustawy – termin realizacji bezzwłocznie.
3. Poświadczać przekazywanie lub posiadanie przez środowisko zastępcze informacji i dokumentów dotyczących dziecka, a wymienionych w art. 38a ustawy o wspieraniu rodziny – termin realizacji na bieżąco.
4. Przestrzegać prawidłowego opracowywania Planów Pomocy Dziecku i ich modyfikacji, z uwzględnieniem uwag zawartych w wystąpieniu – termin realizacji na bieżąco.
5. Przygotowywać diagnozy psychofizyczne dzieci kierowanych do rodzinnej pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
6. Realizować zapis art. 47 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny, tj. informować, co najmniej raz na 6 miesięcy, właściwy sąd o całości sytuacji osobistej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz sytuacji rodziny biologicznej tego dziecka – termin realizacji na bieżąco.
7. Wymagać wyrażenia pisemnej zgody rodziny zastępczej na przyjęcie konkretnego dziecka – termin realizacji na bieżąco.
8. Potwierdzać spełnianie przez kandydatów na rodziców zastępczych wszystkich warunków z art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – termin realizacji na bieżąco.
9. W Rejestrze, prowadzonym zgodnie z art. 46 ustawy i przekazywanym do właściwego sądu, umieścić rodziny, w których wychowują się wyłącznie pełnoletni wychowankowie, a także przygotowywać ocenę tych rodzin, zgodnie z obowiązującymi przepisami – termin realizacji na bieżąco.

---

¹ Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 446/2016 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszcy z dnia 30.12.2016, w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez uchybienie należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań.

Ponadto zasadne jest rozważenie możliwości opracowania procedury kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze. Powyższy dokument przyczyniłby się do lepszej organizacji pracy, a w konsekwencji do podniesienia efektywności działań.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 2/2017 w dniach 28, 30 listopada oraz 5, 7, 11 i 18 grudnia 2017 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest zobowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art.198 ust.1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10.000 zł.*

(podpis i pieczęć Wojewody)